

BEREGDARÓC

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

BEVEZETÉS

„Mert a legnagyobb örökség, amit adni lehet az utódnak, az otthon. Egy ház, akármilyen ház. De amelyiknek falát aggodás, szeretet, gondoskodás s a jövődők bizakodó hite emelte föl. És fák. Amiket nem azért ültetett valaki, hogy hasznukat lássa. Nem is azért, hogy önmagát mulattassa velük. Hanem azért, mert szépségre és jövőre gondolt, békességre gondolt és a lelke tele volt derűvel. És ültette, egyszerűen azért, mert szerette a fát és a fákon keresztül akarta elmondani mindazt, ami az otthonban kapcsolatban felgyűlt benne s amiket szavakba önteni nem tudott.”

Wass Albert

TISZTELT BEREGDARÓCIAI!

TISZTELT ÉRDEKLŐDŐK ÉS ÉPÍTKEZŐK!

„Ez a föld, melyen annyszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez minden szent nevet
Egy ezredév csatolt”.

(Vörösmarty Mihály: Szózat)

Egy település rengeteg szépséget, építészeti stílust és nem utolsósorban a korok szellemét is magában hordozza. Nehéz megfogalmazni és mondatokba „zárni” és átadni mindazt, ami Községünk arculatát különlegessé teszi.

Hosszú évszázadok alakították a tájat, környezetünket, ami most körülvesz bennünket. A nagy gondolatokat tettek követték, amelyben megingathatatlan hit is beleszótta hálóját, ahogyan családok telepedtek le településünkön, és szilárd alapokra építették házaikat.

Az itt élők mélyről fakadó hagyománytisztelete, és az ebből fakadó vágyuk a fejlődésre formálta és formálja napjainkban Községünket.

A településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény végrehajtásának segítésére és szakmai támogatására lett a Településképi Arculati Kézikönyv megalapozva.

A Kézikönyv és az erre alapuló településképi rendelet segít abban, hogy a településen élő emberek, jobban vigyázzanak a helyi értékekre és megismerjék az ősatyák életét. Ez a hely, biztos pont mindenki számára. Otthon, ahol jó élni, dolgozni, tanulni, pihenni ahová mindig jó haza térni. Környezetünk általunk, velünk együtt él, formálódik, fejlődik. Ezért fektetünk nagy hangsúlyt az épített és természeti értékek megőrzésével összhangban álló tudatos és ütemezett fejlesztés.

A képekkel gazdagított kézikönyv a település bemutatásával, értékeink megismertetésével segítséget nyújt olvasóinak új otthonuk megteremtéséhez, sajátos környezetük kialakításához. Széles skálában mutat példákat a lakóházak, udvarok, előkertek megtervezéséhez. Segítséget nyújt egy olyan megjelenés kialakításához, mely illeszkedik a környezethez, és egységet biztosít az összhangban. Az eltérő stílusú településrészek közötti építészeti egyensúlyt hivatott megteremteni.

Ám, mindezek felül, legfontosabb feladata az iránymutatás. Iránymutatás a közös otthon, a közös innovatív jövő kialakításához, melyet a közösségért építünk.

Pálinkás György
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	4
2. Beregdaróc bemutatása, <i>általános településkép, településkarakter</i>	6
3. Örökségünk <i>a településkép szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők</i>	9
4. Településképi szempontból meghatározó területek Beregdarócban <i>eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával</i>	20
Településközpont	
Falusias lakóterület	
Gazdasági terület	
Beépítésre nem szánt terület	
5. Ajánlások	29
<i>a településkép minőségének formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:</i>	
Telepítés	
Terepalakítás	
Magasság	
Tetőhajlásszög	
Tetőforma	
Szín	
Tornácok	
Ajtók, ablakok	
Homlokzatképzés, anyaghasználat	
Részletek	
Kerítések, térfalak	
Kertek	
<i>közterületek településképi útmutatója</i>	
Utcák	
Közterek, közparkok, közkertek	
6. Jó példák: épületek, építészeti részletek <i>épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása</i>	60
7. Jó példák: sajátos építményfajták <i>sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések</i>	64

1

BEVEZETÉS

Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnék, lehet külön-külön még szép dallam is, amit játszanak, az összkép hamis. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élehetetlen környezetet alakítanak ki.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismerésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédjaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át egészen épített környezetünkig.

2

BEREGDARÓC BEMUTATÁSA

általános településkép, településkarakter

A XVIII. század végén a Szabolcs megye településeit kettősség jellemezte. A középső és keleti részen közepes nagyságú vagy aprófalvas kishatárú, míg a nyugati részen nagy kiterjedésű határral rendelkező halmazos települések voltak döntően. A megye nagy részén a korábban elpusztult majd újra vissza települt vagy újonnan telepített falvak általában megőrizték a korábbi jellemző településszerkezetüket.

A települések jellemzően utifaluk, vagy halmazos településszerkezetűek voltak. Az utifaluk jellemzője az orsószerűen kiszélesedő főutca, mely orsóban a templom állt. A kiszélesedett utca két oldalán szalagtelkek álltak. A halmazos települések közös alapvető jellemzője, hogy a halmazosodás idején még hiányzott az utca. Tehát ez a telkek olyan csoportosulása volt ahol nem volt előre tervezett utca. A térbeli, elrendeződést a terepviszonyok, a belvízrendszer, a klíma, az építőanyagok továbbá a központi funkciók telepítése határozta meg.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a Vásárosnaményi Járásban a Nyírség kistáj kelet-északkeleti részén a megyeszékhelytől, Nyíregyházától 85 km-re, a járás székhelytől, Vásárosnaménytől 22 km-re, keletre található Beregdaróc. A község sík terepen fekszik. Megközelítése legkönnyebben a 41-es-es főútról letérve a 4127-es számú összekötő úton közelíthető meg. Az ukrán határ a közigazgatási területet keletről és északról érinti. A település Bereg előtagja a Bereg vármegyéhez való tartozást jelenti. A Daróc tagot az Árpád-kori vadfogókról, a királyi erdőkerülőkről, a darócokról eredtetik. A község lakossága a daru madárról származtatja a falu nevét, mivel itt rengeteg daru fészkel a terület mocsaras jellege miatt.

Az oklevelek 1284-ben említik Drauch néven. A község első birtokosai a Gutkeled nemzetségből származó Daróci és Váradi családok voltak. A két család szoros rokonságban állt egymással. Adták-vették egymás között birtokokat, mely odáig fajult, hogy kilátástalan pereskedések indultak el, mely gyakran háborúskodáshoz vezetett. Kibékülésükhöz többször kellett külső közbenjárókat alkalmazni. 1399-es okmányban több új birtokos neve olvasható, többek között a Beregszászi és Hagymási családok. A XIV. században, okmányokban Dorothe, Dorocho, Dorouch néven írták a község nevét.

A XV. században a 10 jobbágytelek mellett már templom is állt, ekkor Kis-Daróc és Nagy-Daróc néven ismert a település, melyeket úgy írnak le, mint két egymás közvetlen szomszédságában fekvő települést. 1577 és 1743 között a Gulácsi és Daróczi család birtoka. 1743-ban a Daróczi család kihal, ezután a Gulácsi, majd a Lónyay-család birtoka, akik egy évszázadik uralták a községet. Lónyay Gábor szép kastélyt húzott fel magának, melyhez jól felszerelt gazdasági udvar tartozott, a hátrban szárazmalom működött. Birtokán modern gazdálkodás működött. A XIX. században a nemese és parasztbirtok között megszűnt a különbség. Később a helytelen gazdálkodás során a település eladósodott, így a Nemzeti Banké lett. Ezt követően a község elszegényedett, a nagybirtok széthullott. 1920-ban, a trianoni békeszerződést követően elválasztódott Beregszásztól, ezáltal a piaci lehetőségektől és a munkahelyektől is.

A település egy karakterűként jelenik meg, nem találhatók eltérő karakterű településrészek. Beregdaróc egységes képet mutat, alig található olyan épület, amely nem illene bele a településképebe.

Községünk lakóinak száma 2016-ban közel 1000 fő volt, mely kismértékben növekvő tendenciát mutat az elmúlt évekhez képest. Ennek oka az ukrán-magyar határ túloldaláról átköltöző népesség.

A település tiszta, rendezett, gondozott, az infrastruktúra csaknem teljes: elektromos áram, vezetékes ivóvíz és a gázellátás kiépített, a szennyvízelvezetés nem közüzemi. Az óvodai és iskolai nevelés, az egészségügyi ellátás szervezett.

Beregdaróc fő utcájának az Szabadság és Kossuth utca tekinthető. Ebből az utcákból nyílnak a hosszúkás telkek, melyeken az épületek oldalhatáron álló, előkertes lakóépületek.

Az alábbiakban a település azon épületeiről mutatunk összefoglalót, melyek sajátos értéküknél fogva identitását erősítik községünknek. A település egyes részeire vonatkozó építészeti előírások szem előtt tartásával elérhető, hogy az új építésű házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a többi ház között, melyek majd teljes mértékben elősegítik a település karakterének megőrzését, és tovább formálják, mint ahogy ezt a nem rég kivitelezett új épületek is teszik.

BEREGDARÓC A KATONAI FELMÉRÉSEKEN

Az első katonai felmérésen (1763-1787)

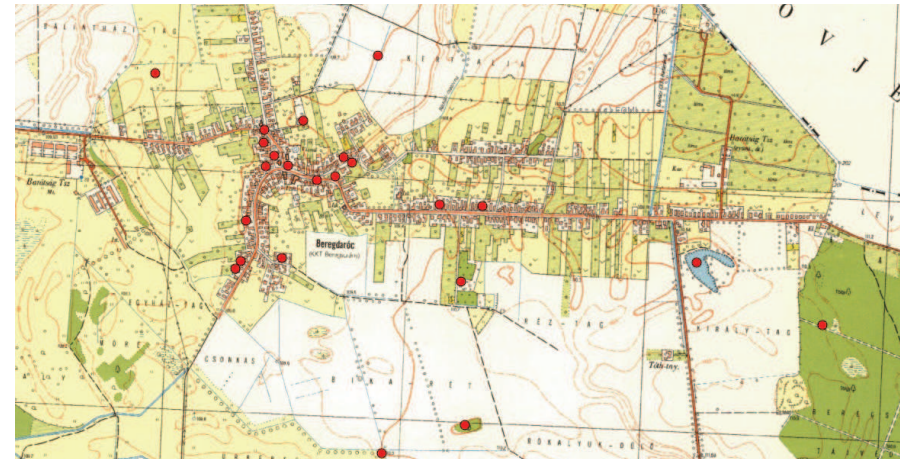
A második katonai felmérésen (1806-1869)

A harmadik katonai felmérésen (1869-1887)

Az 1984-es katonai felmérésen

ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

A településünknek egy országos védelem alatt álló műemléke van.

Református templom

Daróc először a vadászattal foglalkozó királyi szolgáló népek települése volt, később, a XIII. század végén már a Gutkeled nembeli Daróciak birtoka. A XIV. század elején említik először a templom, amikor a pápai tizedjegyzékben Benedek nevű papja szerepel. A templom első tényleges említése 1423-ból való, 1435-ben szólnak a falu torony nélküli köegyházáról. Egy 1465-ös oklevélből tudjuk, hogy Szent Márton tiszteletére szentelték.

A XV. század végén a templomhoz közel már udvarház áll, maradványait sikerült ásatással megtalálni.

1595-ben a templom már a reformátusoké volt. Nagy tűzvész pusztított Darócon 1862-ben, a paplak, az iskola és a templom súlyos károsodásokat szenvedtek. A XV. század második felében készült falképek az 1862-es tűzvészt követő helyreállítás során elpusztultak. A templomot újjáépítették. Ekkor már állt a nyugati oldalon a kőtorony, amit 1838-ban emeltek. Leírások említenek a szentélyben freskókat, amelyek szenteket és püspököket ábrázoltak.

A templom már az 1991-es kutatás előtt is mutatta középkori eredetét, a keletelt épület hosszházához keleten a nyolcszög három oldalával záródó szentély csatlakozott. Az 1991-94. közötti műemléki kutatás és régészeti feltárás felszínre hozta a korai, félköríves apszisú téglatemplom falmaradványait. Ezt a korai templomot elbontva épült meg a ma álló épület torony nélküli előzménye.

Az új szentély támpillér nélküli, boltozott, sokszögzáródású épületrész volt. A szentély részletei, a boltozat címerpajzsai és a gyámkövek pártázatos díszei segítenek a keltezésben: rokonságot mutatnak a beregszászi római katolikus templom műrészleteivel, és az 1400 előtti két évtizedre keltezhetőek. A hosszházat később, 1465 körül átalakították, ekkor készült a nyugati kapu, amit 1838-ban áthelyeztek.

Az építészeti helyreállítás, amit Szekér György tervei alapján végeztek, azt a célt tűzte ki, hogy a templom történeti értékeinek hiteles bemutatása és a szükséges szerkezeti megerősítések az építészeti kiállítással harmonikus egységet alkossanak. A középkori kőtöredékeket eredeti helyükre visszaépítették, és létrehozták az 1500 körül állapotnak megfelelő térélményt.

Görögkatolikus templom

Temploma 1867–77 között épült, homlokzati tornyát csak 1895-re fejezték be. A település lakói és az innen elkerült helyiek által adományokból épült fel a templom, amely 2002-es felújítása óta teljesen megújult állapotban fogadja a híveket és a látogatókat.

Ikonosztázionját Szekerák Miklós festette, 1973-ra készült el.

Középkori udvarház

14,5 x 7,5 m-es, kétszattú, kétszintes épület, dongaboltozatos, hevederrel osztott alsó szinttel, melynek bejárata a hosszoldal közepétől kissé eltolva helyezkedik el.

Tájház

A településközpontjában a Kenderesi Napok egyik fő helyszíne, ahol az ide látogatók a kendermesterség népi mesterségével ismerkedhetnek meg.

Kulturális örökség: Kenderes Napok

Beregdaróc varázslatos népi hagyományőrző rendezvénye a Daróci Kenderes Napok, melyen a kenderfeldolgozás népi mesterességét mutatják be színes kulturális programok kíséretében az érdeklődőknek.

A rendezvény célja a kenderfeldolgozás. A kézművesek mellett nagy figyelmet kap a gasztronómia is, mivel a Házias Étkek Utcájában a helyi ízeket és a „Daróci Kenderes Napok” során az ide látogatók megismerkedhetnek a kenderfeldolgozás eredeti módjával, végigkísérve azt a mezőgazdasági, illetve kiegészítő tevékenységet, amely bemutatja a kender útját a magvetéstől, egészen a kész terítőig. Az érdeklődők olyan már-már feledésbe merült munkafolyamatokat tekinthetnek meg, mint például a kendernyűvés, áztatás, kendertörés, szöszcsinálás, fonás, szapulás, a fonat megvetése, s maga a szövés.

A meghívottak között a népdalkörök mellett táncsoportok és népi hangszereken játszó együttesek, mutatóanyagok és ősmagyar bemutatók is szerepelnek. A színes programok mellett kézműves kiállítók képviseltetik magukat ételkülönlegességeket van módjuk megcsodálni és megkóstolni az érdeklődőknek, mint például a kukoricadarás töltött káposzta, a lapcsánka, vagy a kötött tésztaleves.

A tájházban a kenderfeldolgozás valamennyi lépését bemutatják, az idelátogatók pedig kipróbálhatják és maguk is megtanulhatják a munkafolyamatokat. A kender fontos textilipari nyersanyag is. Rostjai erősek, nedvességnek jól ellenállnak. Műszaki szövetek, vitorlavásznak, ponyvák, hevederek, zsákok, kárpitoskellékek, kötelek, zsinegek stb. készülnek kenderfonalból.

Világháborús emlékmű a Középkori Udvarház mellett

Székelykapu, háttérben a Középkori Udvarház

Nyíres-tó

A Nyíres-tó Beregdaróc határában 3,2 hektáron terül el. A lápot sűrűn benőtt növényzet szövi át, szomszédjához, a Bábta-várhoz hasonlóan. A lápra girbegurba padló visz fel. A valamikor még egyenes padlót maga a láp tette ilyen girbegurbává, mivel a Nyíres-tó egy része dagadó tőzegmohaláp. Egyrészt azért is dagad az úszóláp, mivel vízbe merült részei duzzadnak mint a szivacs, és azért is, mivel a rajta megtelepedett növények is folytonosan magasítják, vagyis alul is fölül is folytonosan növekszik.

A Nyíres dagadólápjá 2 hektárnyi területű, s az itt végzett pollenvizsgálatok korát 9000 évre becsülték. A láp az 1980-as évek nagy szárazságaikor már egyszer közel állt a pusztuláshoz. Ekkor a szárazság miatt visszaszorult rajta a tőzegmoha és már-már kipusztult róla a ritka tőzegáfonya is, és félő volt az is, hogy az úszó lápsziget is megfeneklik, ezért 1986-ban mesterségesen kezdték pótolni a láp vizét. Azóta lassan visszaállt a vízmagasság és a biológiai egyensúly is.

A dagadólápra a veszélyes, elnyeléssel fenyegető semlyék miatt sem ember, sem állat nem jár be, háborítatlanul élhet rajt a növény és állatvilága.

Szent István faragott szobor

Fa harangtornyocska

1848-as emlékmű

Trianoni emlékmű

1956-os emlékmű

(2017. október 17-én avatták fel és szentelték meg.)

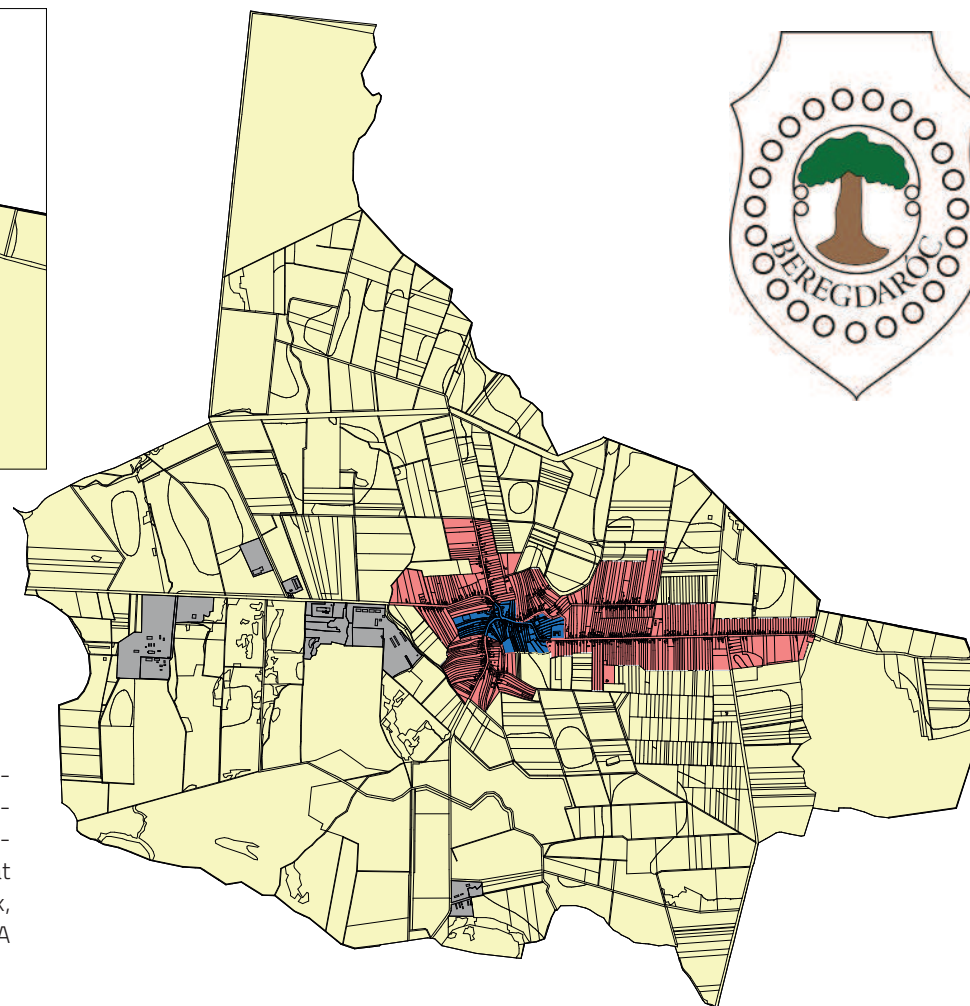
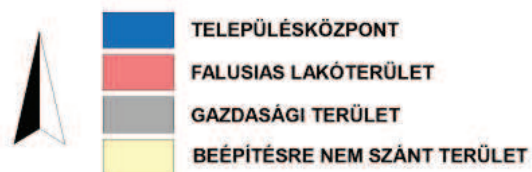
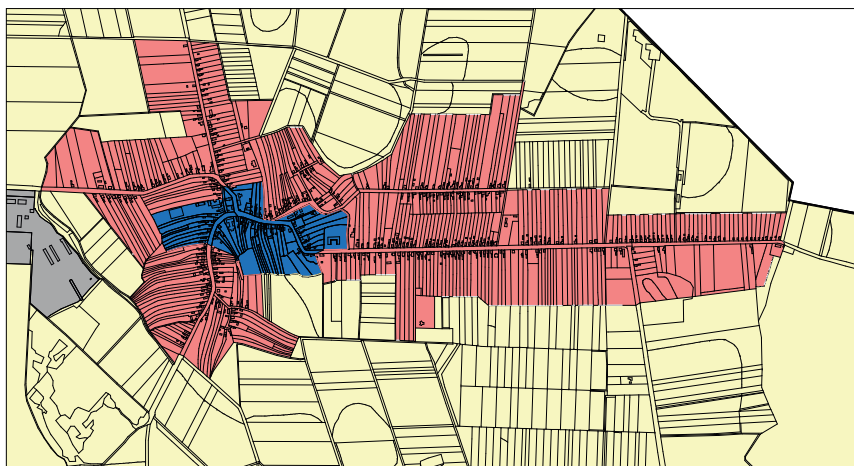
Az emlékmű avatás és koszorúzási ünnepség a szózat közös eléneklésével ért véget.

4

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Beregdaróc településképi arculatának vizsgálatakor négy eltérő karakterű településrészt határoztunk meg. A település belterületén két eltérő karakterű településrész: a településközpont és a kertvárosias, illetve falusias jellegű lakóövezetek, amik a központot veszik körül. A település külterületén, elsősorban nyugat felé, a bevezető úttól távolabb találhatóak az ipari, gazdasági létesítmények, melyek eltérő karakterrel rendelkeznek, és eltérő ajánlásokat kívánnak meg. A negyedik kategóriába a beépítésre nem szánt területek kerültek.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

A településközponti vegyes terület több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, lakó- és olyan helyi települési szintű igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató, egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épületek, valamint sportlétesítmények elhelyezésére szolgál, amelyek alapvetően nincsenek zavaró hatással a lakófunkcióra.

A község szabálytalan alaprajzú, egyutcás utifaluból kinövő település. A református templom és környékétől a Polgármesteri Hivatal épületéig tart a településközpont, mely a település „szívévé” vált. Itt jellemzően igazgatási, oktatási és egyházi épületek fordulnak elő, melyek általában előkert nélküli szabadonálló épületek. A településrészen található lakó épületek általában oldalhatáron álló kialakítási módban helyezkednek el sorban egymás után előkertes kialakítással, többségükben magastetős tetőkialakítással, de található lehet itt lapostetős panel épülettel is, többszintes kialakítással. Általánosságban mégis csak a földszintes lakóépületek dominálnak.

A község szabálytalan alaprajzú település a településközpontja ma is ott áll, mint évszázadokkal ezelőtt. A református és görög katolikus templom környezetét nevezzük a község központi belterületnek. Jellemzően igazgatási, oktatási és egyházi épületek fordulnak elő, melyek általában előkertes kialakítással szabadonálló épületek. A településrészen található lakó épületek általában oldalhatáron álló módban helyezkednek el 2-3 méteres előkerttel magastetős tetőkialakítással. Lapostetős és többszintes épület nem jellemző.

A településközpont településrészt településkép szempontjából meghatározó területként javasolt kezelni.

Új épületünk kialakításánál erősítsük a településre jellemző beépítési módokat. Több hasonló épület a településkép egységességét eredményezi, melyhez alapvető követelmény az épületek homlokzatképzésének, a színezésének, az anyaghasználatának, az illeszkedésének a gondos megválasztása. Továbbá a nyílászárókra és tetőfedésekre, tetőformákra is gondosan ügyeljünk.

A tetőgerinc kialakításánál a meglévő épületekhez, utcaképhez kell igazodnia. Utcával párhuzamos és merőleges gerincű épületek egyaránt megtalálhatóak. Az épületek sűrűn helyezkednek el a keskeny telkeken. A telkeken lévő beépítési százalék átlagostól nem eltérő, a kert hátuljában a zöldség- és gyümölcsstermesztéshez, konyhakert kialakításához éppen megfelelő kert található. Az épületek általában kontytetős vagy sátor-tetős kialakításban fordulnak elő, ettől eltérni csak szélesebb telek esetén javasolt, az egyszerű nyeregtető nem jellemző. A településközpontban a lakóépületek változó telepítést és épület elhelyezés következtében jöttek létre. A melléképületek elhelyezésénél is körültekintően kell eljárni. A kiegészítő gazdasági épületek kialakításánál ügyeljünk arra, hogy az utcai homlokzatra közvetlenül ne legyen hatása. A főépület folytatásaként jelenjenek meg. Célszerű ezen helyiségek kialakítása a főépülettel összhangban, együtt tervezve megvalósítani.

Az utcai kerítés kialakításánál a környezet szép példáit vegyük figyelembe. Próbáljunk meg hozzájuk igazodni. Illeszkedő kerítés megvalósítására törekedjünk, szerkezetét és színét gondosan válasszuk meg.

FŐBB ILLESZKEDÉSI SZEMPONTOK:

- az új épület tervezés során a szomszédos épületek figyelembevétele mellett szükséges a magasság és tetőhajlásszög megválasztása*
- kedvező utcaképet segítse a homlokzat kialakítása*
- az épület rendeltetését tükrözze a homlokzat építészeti megoldásai*
- az építészeti örökség közvetlen másolását kerüljük el*
- a modern és hagyományos formák közötti egyensúlyra kell törekedni*
- a hagyományos részletformák (pl. tornác) a modern épületeknél alkalmazhatók*

FALUSIAS LAKÓTERÜLET

A településközpontot körbe öelve alakult ki. Az itt található csekély mennyiségű vendéglátó és élelmiszer üzletek részben a lakóépületek átalakításával kerültek kialakításra. A múlt század elején épült épületek többségét az 1970-es években a sátortetős épületek váltották fel, de a hagyományos csonkakontyolt nyeregtetős épületek közül is sok fent maradt, többségük felújított állapotban. A településen a jövőben, nagyobb mértékben a meglévő lakóépületek felújításával, bővítésével lehet számolni.

Alapvető követelmény, hogy az épületek homlokzatképzésének, színhasználatának, anyaghasználatának kiválasztása során törekedjünk a községben már meglévő hasonló épületek építészeti jegyeinek hasonlítására. Csak akkor jöhet létre egységes utcakép, egységes településkép, ha az épületek, melyek szomszédosok egymással hasonlóságot mutatnak. Az épület megtervezése mellett még fontos, hogy azt a telken belül hová és hogyan, milyen beépítési mód szerint helyezzük el. Fordítsunk kellő figyelmet a nyílászárókra és tetőfedésekre, tetőformákra is.

A településrészen utcánként, utcaszakaszonként változó a tetők kialakítása. A legrégebbi épületek során a kontytetős tetőforma figyelhető meg utcára merőleges kialakításban.

Az 1970-80-as évekbeli sátortetős épületek a települések egyediségét bontotta meg. Kialakításuk során a meglévő utcaképet figyelmen kívül hagyták, bár a községben mégsem mondhatók elterjedtnek.

A tetők hajlásszöge általános esetben 30-45° körül mozog, így nem árnyékoljuk le a szomszéd épületét, Az épületek földszintes kialakításuk, többszintes épület nem illik a településképbe. A tetőtér beépítéses épületek kialakítása is idegen a községben.

FŐBB ILLESZKEDÉSI SZEMPONTOK:

- az új épület tervezés során a szomszédos épületek figyelembevétele mellett szükséges a magasság és tetőhajlásszög megválasztása
- kedvező utcaképet segítse a homlokzat kialakítása
- az épület rendeltetését tükrözze a homlokzat építészeti megoldásai
- az építészeti örökség közvetlen másolását kerüljük el
- a modern és hagyományos formák közötti egyensúlyra kell törekedni
- a hagyományos részletformák (pl. tornác) a modern épületeknél alkalmazhatók

A falusias lakóterületnél alapvetően gazdag a zöldfelület, megfelelő hely kínálkozik a pihenő terület kialakítására. A növények alkalmazása során természetes és hatékony eszközzel tudunk hangulatteremtő díszítést készíteni telkünkre. Árnyékoló szerepük az energiatudatos életmód egyik eszköze.

Jelen település esetében igaz, hogy keresztbe forduló belső épületszárnyat csak kellően széles telek esetén alkalmazzunk. A kertek házak rendelkezzenek külső megfelelő méretű tárolóval, melyek kialakítása a főépülettel összhangban, együtt tervezve valósuljon meg.

GAZDASÁGI TERÜLET

A területek külterületen fekszenek a településtől jól elkülönülten.

A település ipari, gazdasági zónái alapvetően a település peremén, leginkább a lakóterületektől keleti irányban helyezkednek el. A Gelénes felé vezető út mentén több mezőgazdasági és állattartó üzem működik.

A gazdasági területek önálló belső településképi jellemzőkkel rendelkeznek. Elsősorban alacsony hajlású, nagy fesztávú ipari épületek találhatók itt, mely látványát a javított részek törlik meg.

A település határaiban vezet a Barátság földgázvezeték, amely az ország fűtőanyag ellátásának jelentős részét fedezi. A beérkező földgáz a falu mellett található kompresszor állomáson keresztül jut el a hazai és a külföldi felhasználókhoz.

FŐBB ILLESZKEDÉSI SZEMPONTOK:

A rendeltetés határozza meg az épület tömegét és tető kialakítását, elhelyezhetőségét az ingatlanon belül. A gazdasági és mezőgazdasági célú épületek közel helyezkedjenek el egymástól. A lakó funkciójú épületet távolabb helyezzük el. A gazdasági tevékenységhez szükséges épületek a lakó funkció mögött legyen kialakítva. Kerítések kialakítása során a tömör falszerű kerítés kiépítése nem javasolt.

Minden esetben törekendi kell a meglévő épületek homlokzati kialakítására, színvilágára, anyaghasználatára és tetőformájának megválasztására a tetőszerkezetének hajlásszögére. Önálló gazdasági területen az egyszerű ipari formákat célszerű előnyben részesíteni.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A közigazgatási területen eltérő tájhasználat a jellemző, melyek közül a fákkal sűrűn benőtt erdőknön keresztül a gyümölcsfákkal telepített telkeken át, a szántók és a mezőgazdasági művelésbe részt nem vett, valamint a szőlőskertek egyaránt megtalálhatóak.

Védett természeti területen a Szatmár-Bereg Tájvédelmi Körzetben fekszik Beregdaróc.

A Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzetet 1982-ben alapították a Szatmári- és a Beregi sík területén. A védetté nyilvánítás célja a tájvédelmi körzet területén a védett növény- és állatfajok, a természetes növénytakasúások, a jellegzetes tájképi adottságok, a táj jellegét meghatározó felszíni formák, felszíni vizek, gyepek és egyéb mezőgazdasági területek, erdők, fasorok megóvása és fenntartása.

Nyíres-tó Természetvédelmi terület

A község határában 3,2 hektáron terül el. A jégkorszak előtti időben keletkezett őslápot sűrűn benőtt növényzet szövi át. A lúp vízbe merült részei duzzadnak mint a szivacs, a rajta megtelepedett növények is folytonosan magasítják, vagyis alul is fölül is folytonosan növekszik. A mohapárnákat ötféle tőzegmoha alkotja. Nyíres-tó különlegessége még a hüvelyes gyapjúsás, a kereklevelű harmatfű, a vidrafű, a tőzegeper, a tőzegpáfrány, a tőzegáfonya, a babérlevelű fűz és az országban egyedülálló, 1994-ben felfedezett igen ritka tőzegorchidea.

Dédai erdő Természetvédelmi Terület

A 40 hektáron elterülő növény- és madárvilága miatt fokozottan védett Dédai-erdő, mely csak engedéllyel - csoportosan kísérvél - látogatható. Jellege síkvidéki bükkös.

Az erdőben a magosligeti Cserköz-erdőhöz hasonló dús, árnyékkedvelő aljnövényzet található: hóvirág, tavaszi tőzike, gyöngyvirág, berki szellőrózsa, bogláros szellőrózsa, odvas keltike, erdélyi csillagvirág, tavaszi lednek, erdei galambvirág, pettyegtetett tüdőfű és a sárga tyúktaréj is, amely Magyarországon csak a Szatmári-síkságon található.

A Szatmár-Beregi síkság hullófajai közül itt él a Keresztes vipera, erdei sikló, eleven-szülő gyík. A madarak közül a fekete harkály, réti fülesbagoly, békászó sas, darázsölyv, fekete gólya.

A KÜLTERÜLET TERÜLETFELHASZNÁLÁSI ELEMEI BEREGDARÓC TELEPÜLÉSEN

Szántók: Beregdaróc település külterületén a mezőgazdasági jelleg az uralkodó. Az éghajlat a nem túl víz- és hőigényes kultúráknak kedvez, elterjedt szántóföldi növény a búza, a kukorica. Ma a külterület döntő részét, foglalják el a szántók, melyek részben közúton, részben dűlőutakon jól megközelíthetők. A szántóterületek a határban összefüggő felületként jelennek meg, a táblák határain futó csatornák és utak menti fasorok csak helyenként tagolják a tájat.

Rétek, legelők: A gyepek területek erősen megfogyatkoztak az utóbbi száz évben. A nyílt társulások közül a homokpusztarétek jellemzőek. A mélyedésekben gyakoriak a vízállásos, nedves rétek, mocsárrétek. A rétek és a legelőként hasznosított gyepterületek együttevén a külterületnek kb. 6 %-át teszik ki.

Erdők: Erdőtársulásait jelentős mértékben (akác, nemes nyár, enyves éger, magas kőris) ültetvények jellemzik. Az erdők a település 30 %-át borítják.

Gyümölcsösök: A gyümölcsösök területe az utóbbi években az alacsony felvásárlási árak miatt csökkent. Az alma- és meggytermesztés jellemző a településre. A gyümölcsösök nagy része a külterületen található, körülbelül a külterület 1 %-a. A zártkerti területeken korábban elsősorban a szőlőtermesztés volt jellemző, amit ma részben gyümölcsösként, részben szántóként hasznosított parcellák tarkítanak, de jelentős a parlagon hagyott területek aránya.

A tájvédelmi területeket településképi szempontjából meghatározó területként javasolt kezelni.

A Tájvédelmi Körzetek kiemelten fokozottan védett növényei Beregdarócra nézve:

Tőzegorchidea (Hammarbya paludosa) Eszmei értéke 100 000 Ft

Fiókás tyúktaréj (Gagea spathacea) Eszmei értéke 10 000 Ft

Gyilkos csomorika (Cicuta virosa) Eszmei értéke 5 000 Ft

Hüvelyes gyapjúsás (Eriophorum vaginatum)

Vidrafű (Menyanthes trifoliata) Eszmei értéke 10 000 Ft

A Tájvédelmi Körzetek kiemelten fokozottan védett állatai Beregdarócra nézve:

Békászó sas (Aquila pomarina) Eszmei értéke 1 000 000 Ft

Fekete harkály (Dryocopus martius) Eszmei értéke 50 000 Ft

Keresztes vipera (Vipera berus) Eszmei értéke 50 000 Ft

Fekete harkály

Békászó sas

Tőzegorchidea

Fiókás tyúktaréj

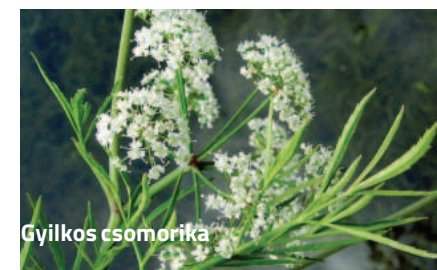
Hüvelyes gyapjúsás

Vidrafű

Keresztes vipera

Gyilkos csomorika

AJÁNLÁSOK:

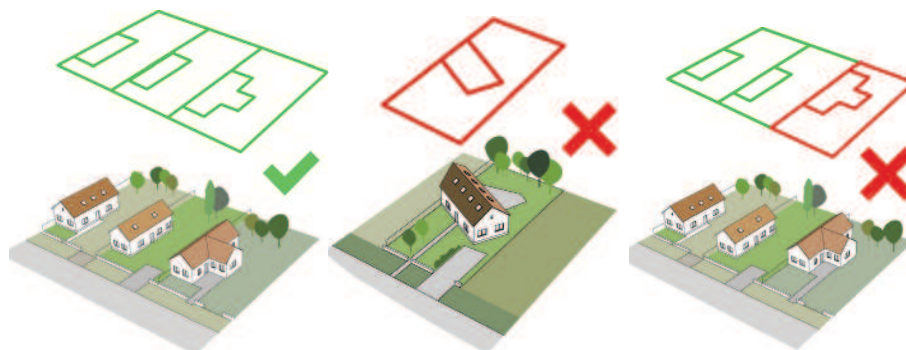
a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértettek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

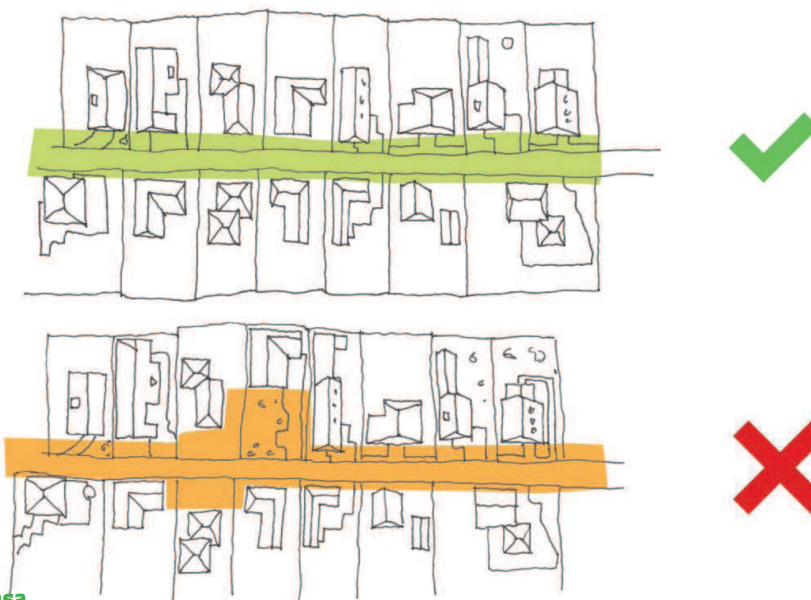
TELEPÜLÉSKÖZPONT

TELEPÍTÉS

A településrészen oldalhatáron álló, merőleges elhelyezkedésűek az utcáfronthez viszonyítva a családi házak. A kötelezően előírt és kialakult előkert előírásoktól eltérni nem javasolt. A családi házak oldalhatáron álljanak, az épület mögött kialakítható a növényzettel határolt védett kert.

Ajánlott a terepre való illesztéskor megfelelően telepített, terepre ültetett épület alkalmazása.

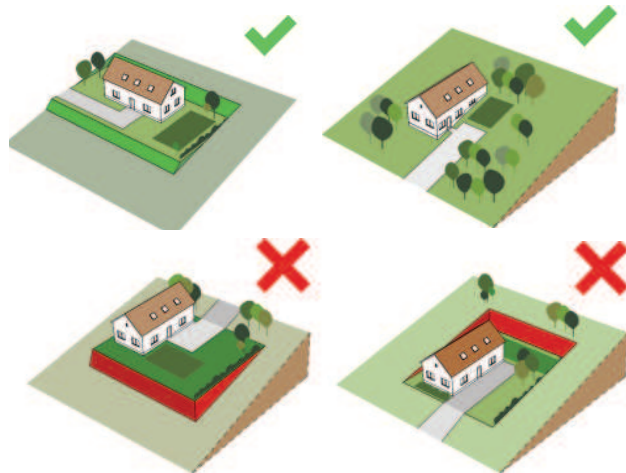

TEREPALAKÍTÁS

A terület síknak mondható. Házunkat a terepre illeszkedve helyezzük el, az esetleges szintkülönbségek során a több szinten való megnyitásra törekedjünk. Ekkor nem kell a terepfelzín megváltoztatni. A gondosan megtervezett épület jól illeszkedik a tájba, harmonizál vele. Ez esetben a kerttel is egy kedvező kapcsolatot lehet létrehozni.

Nem elfogadható olyan tereprendezés, mely során az új épület teljes egészében terepfeltöltésre kerülne, mert ezáltal feltűnően kiemelkedne a szomszédos épületek közül. Nem elfogadható az épület földbe vágása, a zavaróan magas rézsűk, valamint támfalak alkalmazása. indig komoly problémát tud okozni egy nagymértékű tereprendezés során a lezúduló csapadék.

Ha a tereprendezés elkerülhetetlenné válik, abban az esetben a terepfelzín megváltoztatására a legjobb megoldás a lakóépület részleges bevágása a lejtős terepbe az eredeti terepfelzín kitermelt földmennyiség rézsűvel való kialakításával. De a szomszédos telkek körzetében és a telekhatárokon ekkor sem lehet megváltoztatni a kialakult terepadottságokat.

Javasolt az utcáfront-tól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt ritmusú képeinek alkalmazása.

MAGASSÁG

Az új épületnek finom illeszkedéssel kell beállnia a meglévő épületekhez. A legtöbb épület földszintes kialakítású, van néhány kivétel melyeknek tetőtere is beépített. Meglévő épület bővítésénél valamint új épületek kialakításánál az utcavonalon álló épületrészeknek igazodni kell a hagyományos ereszmagassághoz. (3-4 méter) és gerincmagassághoz (6-8 méter). Amennyiben tetőtér beépítésre kerül sor vagy kerül betervezésre, ebben az esetben az eresz- és gerincmagasság (0,5-1 méterrel magasabb) elfogadható.

Nem elfogadható a meglévő épületek tetőtér beépítése, ha az a földszint fölé térfal építésével vagy új tető kialakításával, utcafronti homlokzat megemelésével jár.

Javasolt az azonos magasságú épületek egyenletes utcaképezésének megalkotása. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Beregdarócon a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos.

A meglévő lakóépületek közé telepíteni kívánt családi házaknak hasonló hajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetében lévők. Az utcaképébe a túl alacsony vagy a túl magas hajlásszöggel rendelkező épületek nem illenek bele, a lapostető engedélyezése kizárt.

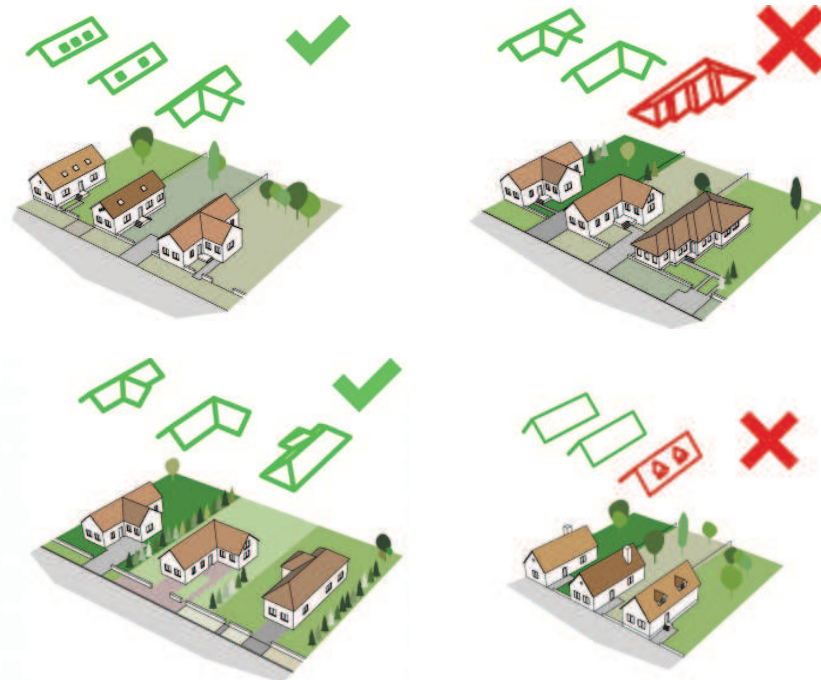

Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egységesség érdekében az újonnan épülő házaknak is hasonló tetőformával kell, hogy épüljenek.

TETŐFORMA

A településrészen a családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél figyelembe kell venni a szomszéd lakóépületek tetőformáját.

A kialakult nyeregtetős házakból álló utcaképbe új lakóház épül, akkor oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú családi ház.

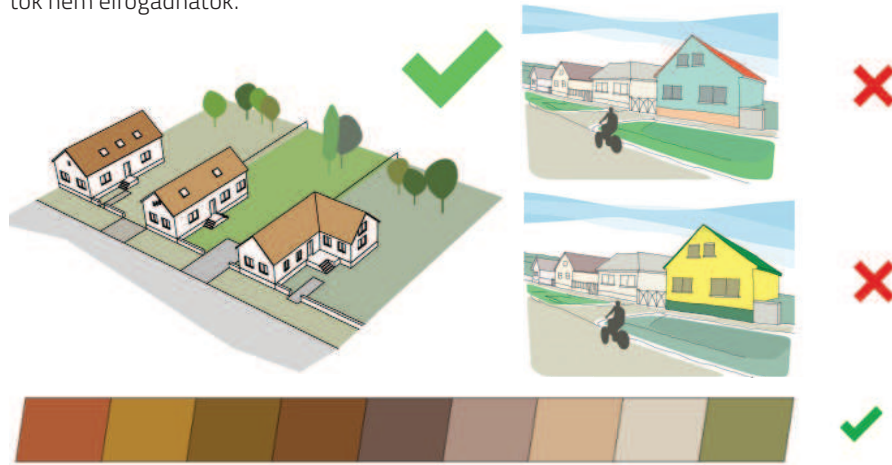
Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egységesség érdekében az újonnan épülő házaknak is hasonló tetőformával kell, hogy épüljenek.

SZÍN

Visszafogott illeszkedés, hasonló színhasználat, nem túl változatos, hagyományos színekkel készült épületek jellemzik. (pl. vörös cserépfedés, szürke palafedés, olykor lemezfedés, világos színű homlokzatok, fa kerítések)

Az új házak építésénél a meglévő épületek színvilágához illeszkedő anyaghasználat ajánlott. A kirívó és feltűnő színhasználat, a rikító színű fémlemez fedések és burkolatok nem elfogadhatók.

Épületeken elfogadott szokásos színek (alkalmazható)

Épületeken idegen színek (ne alkalmazzuk)

A kirívó homlokzati színek alkalmazása nem ajánlott. A héjazat színének kiválasztása során az élénk színek alkalmazása nem javasolt, a hagyományos színeket (pl. vörös cserépfedés) válasszuk.

TORNÁCOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Ékes példái Beregdaróc településen is jól megfigyelhetők. Ezek az átmeneti- „külsőbelső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. A településközpontban korábban a lakóépületeken volt jellemző mely ma már eltűnőben van. Az arányos, tornácos épületek sora karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település egységes arculatát és identitását. Új épület újraértelmezett tornáccal (fedett terasszal) történő kialakításával tovább vihetjük e hagyományt a településen.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömegeggyel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A két belterületi megkülönböztetett településkarakter nyílászáróiban is eltérő képet mutat, mely sajátosság megőrzése a településen élők feladata is. A hagyományos nyíláskialakítás az átépülő, lakóterületi településrészen jól megfigyelhető: kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztású ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképpen. A jól megválasztott vakolatszín – mint például a ezen a többfunkciós épületen alkalmazott színhasználat és a földszinti rész téglaburkolata – nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja. A kiegészítő teraszok árnyékolnak és egyedi megjelenést biztosítanak az épületnek.

A múlt örökségét őrző épület egységességét a vörös cserép, a fehér vakolat, a pácolt barna faszerkezetek adják. Ezen anyagok használata a mai kortárs épületeken is javasolható az arányos illeszkedés betartásával.

Funkcionális tekintetű is figyelembe véve illeszkedjen a környezetébe az épület kialakítása, anyaghasználata, építészeti megoldásai, a homlokzat tagolása és a színvilága.

RÉSZLETEK

A népi építészeti örökséget hordozó épület helyreállítása beszédesen mutatja be a XX. század elejei építőmesterek szakmai tudását, az építtetői igényességet. Ezen igényesség átvétele a mában is a jövőnek megőrzendő épületeket eredményezhet akkor ha figyelünk a hagyomány és modernizáció közötti egyensúlyra az arányos illeszkedés biztosításának betartásával.

A bejárat hangsúlyozása meghatározza az épület karakterét. A cserépfedés és a látványos téglafal a hatást csak erősíti, ill. modern, egyedi karaktert ad az épületnek. Az épület előtti tér erősíti ezt a hatást, kiemeli az épület funkcióját.

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

Házaink kiegészítő elemei a kerítések, lámpák, postaládák, korlátok, melyek alakítják a végső képet, hangulatot. Ha kellően odafigyelünk, kellően igényesen választunk ki és valósítunk meg, akkor jön létre a megfelelő összkép a lakóépületünkkel. Ezek a részek sűrűbben cserélt elemek, akár már egy új festék, új színhasználat során tudunk változtatni rajta.

A kerítés kapcsolatot teremt a közterülettel, ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól. Térfalat képez, mely általában áttört, de kivételes esetben, amikor a magánterületünket szeretnénk óvni, akkor a tömör is megengedett. A településen vannak olyan formák és anyaghasználatok, melyek rendszeresen visszatérnek. A településközpontban a téglapillérek között ritkított fa deszkázatos, fémhálós kerítéseket találunk, egy a kert és az épület homlokzat is jól látszik.

A kertkapu és a gépkocsi kapu kialakításakor a kerítéshez és az épülethez illeszkedjünk. A kapu hangsúlyos legyen, de ne hivalkodó.

Vegyük figyelembe a kerítés megválasztásakor az épület színezését és anyaghasználatát. A kapu hangsúlyosabb lehet, de ne hivalkodó. Az áttört kerítés a kertet és a házat is hagyja látni. A tömör kerítés kerülendő.

KERTEK

A tájba illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Vegyük figyelembe a homlokzat kialakítását, a nyílászárók helyét, amikor az előkertbe cserjét vagy fát ültetünk. Takarjuk a kerti építményünket a növényekkel, hogy az épületünk jobban érvényesüljön. A meglévő fásszárú növényzetre a bővítések és felújítások során fokozottan ügyeljünk. Próbáljuk meg befolyásolni a növényzettel a ház méreteinek érzetét. Alacsony növényekkel a ház méretének növelését éreztetjük, a magas növényzettel csökkenthetjük.

A kert különböző részeit magasabb növényfajokkal válasszuk el. Az előkertbe alacsony, legfeljebb 1,20 m magas lágy szárú növények, cserjék alkalmazása javasolt. Sövény kialakításnál az 1,50 m magasságot ne érje el, lehetőleg télenyáron levelekkel borító fajokat alkalmazunk. Az előkertben a színvilág és a forma szempontok figyelembevétele nélkül szinte bármilyen növény alkalmazható, kezdve a színes virágú évelőkön át az egynyári virágokon keresztül minden. Ügyeljünk az egyidőben virágzó fajok színharmoníájára. A fák alkalmazása során a laza ágállásúakat javasoljuk közepes növésű fajokkal. A sötét és tömör lombhullatókat csak mértékkel telepítsünk.

Egy-egy növény kiválasztása nagymértékben befolyásolja a település, településrészek karakterét. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz, meglévő növényzethez illeszkedő fajokat választunk. Figyeljünk oda, hogy a telepített növényeink jól érzik-e magukat a környezetükben.

A település központi belterületének virágzó növényei: a bokorrózsa (*Rosa sp.*), orgona (*Syringa sp.*). Mértékkel ültessünk tuját és egyéb túllevelű örökzöldeket.

A kert és az épület harmóniája fontos. Ne takarja el a növényzet túlzottan az épületet. A kerti bútorok, építmények az épülettel azonos anyaghasználat és színezés mellett valósuljon meg.

UTCÁK

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. Látványos előrelépést jelent a közterületek karbantartása, megfelelő fenntartása, nem használt közterületi elemek elbontása, sérült elemek helyreállítása. Az eltérő felületek szétválasztása jelentős javulást eredményezhet. Az átalakuló települészélékre különösen nagy figyelmet kell fordítani. A nyomvonalas elemek felfűzik a települést alkotó darabkáit, ezért fontos az egységes kialakítás elérése. A községen áthaladók leginkább ezeken a vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Kiemelkedő figyelmet kell biztosítani az infrastruktúra elemeinek kiépítésére, a nyomvonalvezetés megválasztására, a felszín feletti és az alatti elemek tájba illesztésére.

A településközpontban kellemesen hangulatos utcaképek alakultak ki, fontos annak esztétikus harmónikus kialakítása, megtartása, hiszen az utcakeresztmetszet a telkek és az utcák viszonyát mutatja be, ezért fontos törekedni az egységes kialakításra. A parkolóhelyek kialakításának közelében ne alkalmazzunk gyeppet, kerüljük a ráparkolást.

Fasor telepítésekor ügyelni kell arra, hogy megfelelő távolságra helyezzük el őket. Fontos ismerni a végleges méretük elérésének adatait. A fajok kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy azok ne nőjenek bele a felsővetékekbe, ne akadályozzák a biztonságos közlekedést. A jó fa kiválasztásánál később elkerülhető a megcsonkolt fák látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére. Az utcákon eperfát, vadkörtét vagy gömbjuhart válasszunk. Különösen szabályos lesz a kép akkor, ha a fajon belül is annak egy fajtájával történik a fasor telepítés. A tömött, egyöntetű koronák sora (pl. vadgesztenye) igen ünnepélyes, tekintélyt parancsoló. Utcafásítás vagy fasor megújítás céljából a természeteshez közel álló, kúpos vagy tojásded formák a legkedvezőbbek a fajtákból.

Ne alkalmazzunk inváziós fajokat (amerikai kőris, nyugati ostorfa stb).

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a tartósságra, a javíthatóságra és a vízáteresztésre, valamint az akadálymentesítésre egyaránt gondoljunk. Semleges színek kiválasztása javasolt a burkolat színének kiválasztása során. A járőfelületeket gondos tervezés során kerüljenek kialakításra, hiszen azoknak illszkedniük kell a zöldfelületek szegélyeihez és a kerítések lábazataihoz.

Az utcakertek teremtenek kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között, melyeket a településen élők maguk alakítják, gondozzák saját területüket.

Egyéni megoldások során ügyeljünk arra, hogy azok illeszkedjenek, egységet alkossanak a már meglévő előkertekkel és szomszédok utcakertjével. Kerüljük a szemmagasságban takaró növények alkalmazását, legfőképpen a kereszteződésekben, utóbbinál a gépkocsiban ülők szabadkilátását ne akadályozzuk növényekkel.

Telepítsünk max. 50–80 cm magasságokig növő cserjéket.

Javasolt több növény alkalmazása a közterületen, majd azok folyamatos gondozása.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZTEREK

A településnek, településrésznek azon találkozási pontjai ahol a természethez kapcsolódva, szabadban élhetjük meg a helyi közösséghez való hovatartozásunkat, a közösségi szabadterek. Megjelenésük fokozotta fontos, mivel ezeken a helyeken hosszabban tartózkodunk, ezért ezek a teresedések tervezését szakemberek végzik. A nem megfelelően kialakított tér használata a környezet gyors romlásához vezet. Egy-egy tér kialakításánál fontos felmérni a használók várható szokásait, számukat, a használni kívánt időszakot és jellegét. A tevékenységekhez és a közlekedéshez megfelelő számú és minőségű tereket szükséges biztosítani. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

A településközpontban több kis teresedés látható. A középkori udvarház előtt látható a székelőkapu, és a világháborús emlékmű.

Megfelelő mennyiségű teret szükséges biztosítani. A növények megválasztása során vegyük figyelembe térigényüket. A nyári hőség hatásainak enyhítéséről is gondoskodjunk. A növények árnyékot adnak, jó hő visszaverő helyek, esőbeállók, szökőkutak biztosítanak megfelelő minőségű és tereket.

AJÁNLÁSOK: FALUSIAS LAKÓTERÜLET

a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

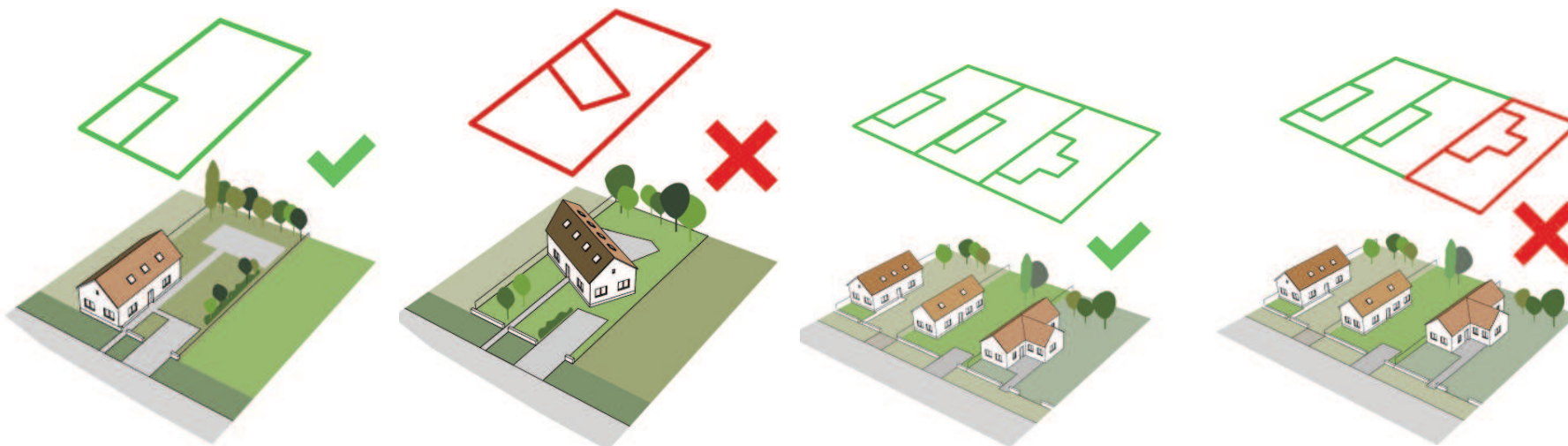
TELEPÍTÉS

A falusias lakóterületeken a keskeny, kicsi telkeken a házak oldalhatáron állnak, így megmarad egy nagy összefüggő udvar vagy kert a ház mellett, mely lehetőséget nyújt arra, hogy gépjárművel hátra lehessen jutni a ház mellett.

Az ide épülő lakóépület álljon oldalhatáron vagy attól legfeljebb 1 méterre az oldalsó telekhatárral párhuzamosan. Kerülendő a négyzetes alaprajzú épület kialakítása vagy az oldalsó telekhatárral nem párhuzamosan elhelyezett alaprajz.

Az épület utcai homlokzata ne legyen túl széles kialakítású, de amennyiben szélesebb kialakítású épületet szeretnénk, abban az esetben az utcai homlokzattól hátrébb célszerű húzott keresztirányú épületrész kialakítása. Ez meglévő épületek bővítésénél is alkalmazható. Vigyázzunk, hogy a keresztirányú bővítés ne legyen nagyobb a fő tömegnél.

Oldalhatáron álló épület esetén ne alkalmazzunk oromfalat, mivel azzal alapterületet nem nyerünk, ablakot nem lehet rá elhelyezni, és az épület formáját is széttagolttá teszi fölöslegesen.

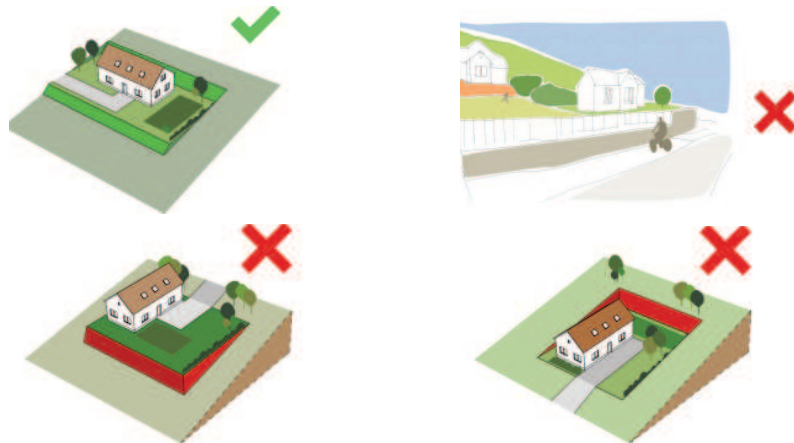
A környező épületek beépítése mellett rendezett utcakép. Javasolt a telek utcafronti részével párhuzamos vagy merőleges kialakítás.

TEREPALAKÍTÁS

A terület síknak mondható. Házunkat a terepre illeszkedve helyezzük el, az esetleges szintkülönbségek során a több szinten való megnyitásra törekedjünk. Ekkor nem kell a terepfelszín megváltoztatni. A gondosan megtervezett épület jól illeszkedik a tájba, harmonizál vele. Ez esetben a kerttel is egy kedvező kapcsolat jöhet létre.

Nem elfogadható olyan tereprendezés, mely során az új épület teljes egészében terepfeltöltésre kerülne, mert ezáltal feltűnően kiemelkedne a szomszédos épületek közül. Nem elfogadható az épület földbe vájása, a zavaróan magas rézsűk, valamint támfalak alkalmazása. indig komoly problémát tud okozni egy nagymértékű tereprendezés során a lezúduló csapadék.

Ha a tereprendezés elkerülhetetlenné válik, abban az esetben a terepfelszín megváltoztatására a legjobb megoldás a lakóépület részleges bevágása a lejtős terepbe az eredeti terepfelszínen kitermelt földmennyiség részével való kialakításával. De a szomszédos telkek körzetében és a telekhatárokon ekkor sem lehet megváltoztatni a kialakult terepadottságokat.

Ajánlott a terepre való illesztéskor megfelelően telepített, terepre ültetett épület alkalmazása.

MAGASSÁG

Az új épületnek finom illeszkedéssel kell beállnia a meglévő épületekhez. A legtöbb épület földszintes kialakítású, van néhány kivétel melyeknek tetőtere is beépített. Meglévő épület bővítésénél valamint új épületek kialakításánál az utcavonalon álló épületrészeknek igazodni kell a hagyományos ereszmagassághoz. (3-4 méter) és gerincmagassághoz (6-8 méter). Amennyiben tetőtér beépítésre kerül sor vagy kerül betervezésre, ebben az esetben az eresz- és gerincmagasság (0,5-1 méterrel magasabb) elfogadható.

Nem elfogadható a meglévő épületek tetőtér beépítése, ha az a földszint fölé térfal építésével vagy új tető kialakításával, utcafronti homlokzat megemelésével jár.

Javasolt az azonos magasságú épületek egyenletes utcaképének megalkotása. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A tető hajlásszöge a hagyományos 30° és 45° fok közzé essen. Sem a több, sem a kevesebb nem kívánatos. A fő tömeghez nem kapcsolódó épületszárnyak, mint például egy hátsó kert felé néző terasz esetén megengedett a 30°-nál alacsonyabb hajlásszögű tető is. A manzárdtető vagy a hozzá hasonló tört lejtésszögű tetők idegenek ebben a környezetben. Tornyok építése a tetőre vonatkozó tetőhajlásszög követelménye, valamint az egyszerű tetőidom miatt nem elfogadható.

A szomszédos épületekhez hasonló tetőhajlásszöget válasszunk, se túl meredek, se túl alacsony hajlásszögű nem kívánatos.

SZÍN

Visszafogott illeszkedés, hasonló színhasználat, nem túl változatos, hagyományos színekkel készült épületek jellemzők. (pl. vörös cserépfedés, szürke palafedés, olykor lemezfedés, világos színű homlokzatok, fa kerítések)

Az új házak építésénél a meglévő épületek színvilágához illeszkedő anyaghasználat ajánlott. A kirívó és feltűnő színhasználat, a rikító színű fémlemez fedések és burkolatok nem elfogadhatók.

Épületeken elfogadott szokásos színek (alkalmazható)

Épületeken idegen színek (ne alkalmazzuk)

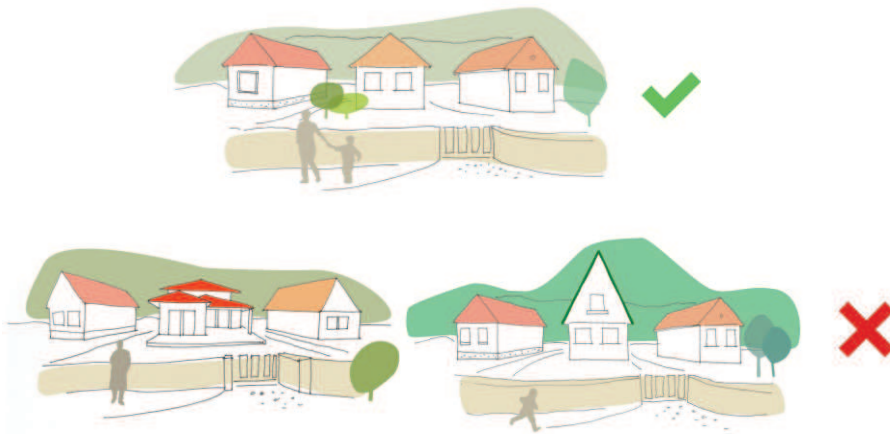
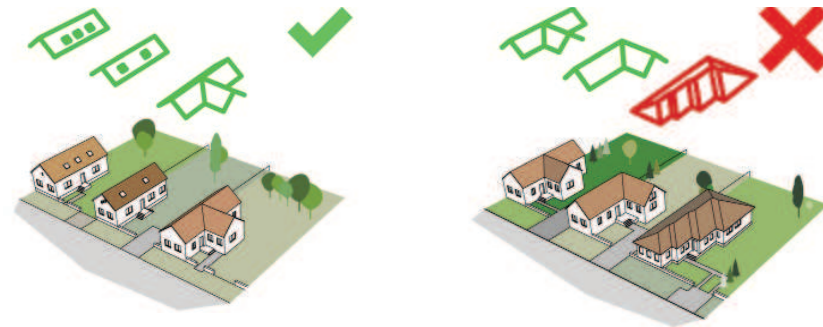
TETŐFORMA

A tetőforma ne legyen túlságosan tördelt, benne ne legyenek ugrások. A legegyszerűbb a nyeregtető alkalmazása, akár csonka konty kialakítással is. A nyeregtető (vagy csonka kontyolt nyeregtető) T vagy L alakú bővítése során is megfelelő. Kerülendők azok a ragasztott épületrészek, melyeket külön szerkezetű tető fed.

Általában hagyományos oromfalas (csonkakonttyal vagy anélkül) homlokzatú házak sorakoznak az utcákban.

A háztetőkön nem találhatóak kiugró tetőrészek, kiemelt felületek, kutyaólas ablakok, tornyok, melynek megtartása a nyeregtető egységes síkjának megőrzésével lehetséges. Az oromfalas tömegalakítás a tetőtérben lévő bevilágító ablakok elhelyezését teszi lehetővé. A tetősík ablakok ugyanezt a szerepet betöltik. Ezek jó megoldások.

Nem javasolt a tetősíkjának megbontását eredményező tetőablakok kialakítása. A kutyaólas ablakok vagy kiemelések alkalmazása elfogadhatatlan. A tornyocskák, díszítő tetőidomok használata szintén nem elfogadható.

Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egységesség érdekében az újonnan épülő házaknak is hasonló tetőformával kell, hogy épüljenek.

TORNÁCOK

A tornác a lakóházak homlokzata mellé épített, oszlopokkal, pillérekkel, boltívekkel alátámasztott fedéllel ellátott térsége, amely emberi tartózkodásra, munkavégzésre vagy raktározási helyül szolgál.

A falusias lakóterületen tornácok készültek az épület anyagából vagy fából. E hagyományt az új családi ház kialakításánál, újszerű átgondolással tovább vihetjük új otthonunkba.

AJTÓK, ABLAKOK

Jelentős megjelenési és hangulati befolyást jelent egy-egy nyílászáró kialakítása. A zárt épülettömeeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, hogy ezt milyen módon tesszük meg. A hagyományos nyíláskialakítás a jellemző: jellegzetes két szárnyú, két vagy három osztatú ablakok, általában utcafronton szimmetrikus kialakítással fa anyagból készülve. Árnyékolásként célszerű a zsalugáter vagy a redőny alkalmazása, melyek közül több példát is láthatóan a községben.

Lakóépületeken a középen felnyíló ablak a javasolt megoldás. A köz, ill. szolgáltató épületeken portál jelleg is dominálhat. A színezés illeszkedjen az épület színvilágához. A redőnyszekrény rejtett kialakítású megoldással a homlokzat egységét nem bontja meg.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Javasolt utcafronti kialakítás a kis szélességű oromfalas homlokzat. Az oromfal nem emelkedik a tető felé, a tető nyúlik ki fölötte és védi a falat. Az orom csonkakontyolása elfogadható. Amennyiben több oromfal is található vagy készül egy épületnél, akkor azok egységesen legyenek kialakítva. Az utcafronti homlokzat tagolását a lábazat, a földém szintjét jelölő párkány, az ablakok vagy az ormot keretező vakolatkeretek adják. A hagyományos utcai oromfalas homlokzatokon még megjelenik a tornác végénél az íves záródású bejárat nyílása, vagy egy szobaablakkal azonos kialakítású ablak.

A meglévő régi, hagyományt őrző épületeknél fontos, hogy azok homlokzati elemeinek felújítása során az eredeti állapotról törekedjünk.

Az épületek vakoltak. A vakolt homlokzati felületeken olykor előfordul csekély tagolás, melyek a homlokzat anyagából készültek. Felújítás vagy új építés esetén a vakolt felületeknek kell a meghatározónak lenniük. A vakolt homlokzatú épületeknél a színek világosak és telítetlenek legyenek. Javasolt a sárgás, barnás, vöröses, szürkés színek tört fehérbe hajlása. Enyhe színbeli eltéréseket alkalmazhatunk a síkbeli kiemelkedések során. Síkban tartott vakolt felületen nem elfogadható az eltérő színekkel való osztás. A vakolat felülete sima legyen, mely kis szemcsenagyságú anyagból készüljön. A durva és erős vakolattextúrák alkalmazása nem ajánlott. Egyéb anyagok alkalmazása a homlokzaton a homlokzat vagy a tömeg tagolásaként jelenjenek meg. A lábazat legtöbbször terméskőből készült, de jó megoldás a zsalukőből vagy talpgerendából készült lábazatok alkalmazása, melyeket vakolni szükséges. A lábazat mindenképpen vakolt vagy hasított kő burkolatú legyen, melynek a téglá bármely természetes színe megfelelő leszámítva a fehér mészhomok téglát.

A fa szerkezetek szép részletei lehetnek az épületnek, homlokzatnak. A tetőszerkezetek látszó szerkezeti általában festett barna vagy zöld színűek. A rikító színezésű kék, sárga, piros nem elfogadható.

Az épülettömeg tagolásával az alárendelt és a fő épülettömeget kiegészítő épületszerkezetek eltérő homlokzati burkolatot kaphatnak. pl.: kő vagy fa burkolatot.

A beton, üveg (a nyílászárókon kívül) és fém szerkezetek kerülendők az utcai homlokzaton, a hátsó homlokzatokon is csak kiegészítő termékként jelenjenek meg, kis mennyiségben alkalmazzuk őket.

A tetők kerámia cserepekkel fedettek. Meglévő épület bővítése és új épület esetében is kerámia tetőcserép fedést alkalmazzunk, melynek színe a kerámia természetes színe legyen. Élnék színű színezett cserepek nem alkalmazhatóak. A cserép textúrája is fontos a tetőszövet szempontjából. Fémlemezfedések kizárólag kiegészítő épületrészekben alkalmazható természetes szürke színben. A táblás fémlemez fedés alkalmazása nem elfogadható.

RÉSZLETEK

Házunk és kertünk találkozási pontjai folyton változó, gazdagodó élményt nyújtanak. Évről évre, évszokról évszakra más képet mutatnak. A növények az épületen egyrészt hangulatteremtő díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energiatudatos életmódnak - árnyékolnak!

Az épület harmonikus kialakítását az egyes részei is befolyásolják. A homlokzaton lévő díszek, ornamentikák, hirdetőfelületek, egyéb műtárgyak illeszkedjenek a környezetébe.

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

Házaink kiegészítő elemei a kerítések, lámpák, postaládák, korlátok, melyek alakítják a végső képet, hangulatot. Ha kellően odafigyelünk, kellően igényesen választunk ki és valósítunk meg, akkor jön létre a megfelelő összkép a lakóépületünkkel. Ezek a részek sűrűbben cserélt elemek, akár már egy új festék, új színhasználat során tudunk változtatni rajta.

KERTEK

A történeti településrészben a tájba illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Vegyük figyelembe a ház homlokzat kialakítását, a nyílászárók helyét, amikor az előkertbe cserjét vagy fát ültetünk. Takarjuk a kerti építményünket a növényekkel, hogy az épületünk jobban érvényesüljön. A meglévő fásszárú növényzetre a bővítések és felújítások során fokozottan ügyeljünk. Próbáljuk meg befolyásolni a növényzettel a ház méreteinek érzetét. Alacsony növényekkel a ház méretének növelését éreztetjük, a magas növényzettel csökkenthetjük.

A természettel való közvetlen kapcsolatot a kertünk teremti meg. Változása gyors, hiszen évszokról-évszakra változik, megújul. A változatosan kialakított növényvilág alkalmazásával az élőlények számára új élettereket biztosítunk. Beregdarócra a rendszeresen gondozott kertek, porták a jellemzőek. A hátsó kert nem csak a kikapcsolódást, pihenést szolgálja, hanem gyümölcsöket, zöldségeket is termeszthetünk bennük.

A kert az épített környezet része. Ha harmonikusan van kialakítva, egységet alkot, szépségével kapcsolódik a lakóépülettel, akkor élhetővé tesszük saját környezetünket, ezzel közvetlen életterünk a szabadterre kiterjesztett közege illeszkedő lesz nemcsak a településkép szépségének növelésére, de saját komfortérzetünknek is jót tesz. Elsődleges szempont, hogy a kertünk kialakítása az épület stílusához amennyire csak lehetséges illeszkedjen, alkalmazzunk kertépítészeti megoldásokat.

A kert nem csak védelmi szerepet tölt be, hanem díszítő szándéka is legalább olyannyira fontos. Gondozott, szép kertünkben nem csak magunk gyönyörködhetünk, hanem az éppen arra tévedők számára is jó benyomást kelthetünk, továbbá a település arculatához pozitívan járulunk hozzá. A növények telepítésekor érdemes olyan fajokat kiválasztani, amelyek nem csak virágjukkal, hanem a levelükkel is díszítenek, így csaknem minden évszakban színesítik udvarunkat.

A jellegzetes virágzó növények: a bokorrózsa (*Rosa sp.*), orgona (*Syringa sp.*). A kertekben elsősorban gyümölcsfák ültetendők (elsősorban dió, szilva, alma, körte). Ne ültessünk tuját és egyéb tűlevelű örökzöldeket, idegen fajok településünkön.

Lehetőség szerint könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazzunk. A kevésbé használt részekben tégelából is kialakíthatjuk a járőfelületet. A szegélyek a járőlapunkkal harmonizálva készítsük el.

A kert különböző részeit magasabb növényfajokkal válasszuk el. Az előkertbe alacsony, legfeljebb 1,20 m magas lágyszárú növények, cserjék alkalmazása javasolt. Sövény kialakításnál az 1,50 m magasságot ne érje el, lehetőleg télenyáron levelekkel borító fajokat alkalmazzunk. Az előkertben a színvilág és a forma szempontok figyelembevétele nélkül szinte bármilyen növény alkalmazható, kezdve a színes virágú évelőkön át az egynyári virágokon keresztül minden. Ügyeljünk az egyidőben virágzó fajok színharmonijára. A fák alkalmazása során a laza ágállásúakat javasoljuk közepes növésű fajokkal. A sötét és tömör lombhullatókat csak mértékkel telepítsünk.

Egy-egy növény kiválasztása nagymértékben befolyásolja a település karakterét. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz, meglévő növényzethez illeszkedő fajokat válasszunk. Figyeljünk oda, hogy a telepített növényünk jól érzik-e magukat a környezetükben.

A kert és az épület harmoniája fontos. Ne takarja el a növényzet túlzottan az épületet. A kerti bútorok, építmények az épülettel azonos anyaghasználat és színezés mellett valósuljon meg.

UTCÁK

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. Látványos előrelépést jelent a közterületek karbantartása, megfelelő fenntartása, nem használt közterületi elemek elbontása, sérült elemek helyreállítása. Az eltérő felületek szétválasztása jelentős javulást eredményezhet. Az átalakuló településszélekre különösen nagy figyelmet kell fordítani. A nyomvonalas elemek felfűzik a települést alkotó darabkáit, ezért fontos az egységes kialakítás elérése. A községen áthaladók leginkább ezeken a vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képület. Kiemelkedő figyelmet kell biztosítani az infrastruktúra elemeinek kiépítésére, a nyomvonalvezetés megválasztására, a felszín feletti és az alatti elemek tájba illesztésére.

Fontos az utcakép esztétikus harmonikus kialakítása, megtartása, hiszen az utcakeresztmetszet a telkek és az utcák viszonyát mutatja be, ezért törekedni kell az egységes kialakításra. A parkolóhelyek közelében ne alkalmazzunk gyepet, kerüljük a rá parkolást.

Fasor telepítésekor ügyelni kell arra, hogy megfelelő távolságra helyezzük el őket. Fontos ismerni a végleges méretük elérésének adatait. A fajok kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy azok ne nőjenek bele a felsővezetékbe, ne akadályozzák a biztonságos közlekedést. A jó fa kiválasztásánál később elkerülhető a megcsonkolt fák látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor és kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére. Az utcákon eperfát, vadkörtét vagy gömbjuhart választunk. Különösen szabályos lesz a kép akkor, ha a fajon belül is annak egy fajtájával történik a fasor telepítés. A tömött, egyöntetű koronák sora (pl. vadgesztenye) igen ünnepélyes, tekintélyt parancsoló. Utcafásítás vagy fasor megújítás céljából a természeteshez közel álló, kúpos vagy tojás formák a legkedvezőbbek a fajtákból. Ne alkalmazzunk inváziós fajokat (amerikai kőris, nyugati ostorfa stb.).

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a tartósságra, a javíthatóságra és a víz-áteresztésre, valamint az akadálymentesítésre egyaránt gondoljunk. Semleges színek kiválasztása javasolt a burkolat színének kiválasztása során. A járőfelületeket gondos tervezés során kerüljenek kialakításra, hiszen azoknak illeszkedniük kell a zöldfelületek szegélyeihez és a kerítések lábazataihoz.

Az utcakertek teremtenek kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között, így a beregdaróciák gyakran alakítják, gondozzák saját területüket. Egyedi megoldások során ügyeljünk arra, hogy azok illeszkedjenek, egységet alkossanak a már meglévő előkertekkel és szomszédok utcakertjével. Kerüljük a szemmagasságban takaró növények alkalmazását, legfőképpen a kereszteződésekben, utóbbinál a gépkocsiban ülők szabadkifátást se akadályozzuk növényekkel. Telepítsünk max. 50-80 cm magasságokig növény cserjéket.

Az utak, járdák megfelelő vízelvezetése alapvető a harmonikus településkép létrehozásához. A csapadék hasznosítása megnöveli a szép környezet kialakítását és fenntarthatóságát, csak azért is mivel a víz a kellemes közérzetet biztosításának egyik alapköve, és környezetünk egyik leglátványosabb eleme is.

A történeti településrész fontos településképi elemei a nyílt árkok. Az újonnan kialakuló részekenél célszerű, hogy azok képesek legyenek a lehulló csapadékot megtartani esőkertek segítségével, továbbá esztétikus látványt nyújtsanak.

Javasolt több növény alkalmazása a közterületeken, tájépítész alkalmazása elengedhetetlen az utcák fásításához.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A település, településrész azon találkozási pontjai ahol a természethez kapcsolódva, szabadban élhetjük meg a helyi közösséghez való hovatartozásunkat, a közösségi szabadterek. Megjelenésük fokozottan fontos, mivel ezeken a helyeken hosszabban tartózkodunk, ezért ezek a teresedések tervezését szakemberek végzik. A nem megfelelően kialakított tér használata a környezet gyors romlásához vezet. Egy-egy tér kialakításánál fontos felmérni a használók várható szokásait, számukat, a használni kívánt időszakot és jellegét. A tevékenységekhez és a közlekedéshez megfelelő számú és minőségű tereket szükséges biztosítani. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal. A terek formálásában el kell kerülni a hegyesszögek alkalmazását, a befogadó és átölelő térformákat célszerű kialakítani.

A falusias lakóterület kiemelkedő zöldfelület a köztemető.

AJÁNLÁSOK: GAZDASÁGI TERÜLET

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Ipari, gazdasági tevékenységet lakóterületen csak kivételes esetben, alapvetően a lakosság alapfokú ellátása céljából végezzünk.

A tevékenység fajtája a szomszédok zavarását ne okozza, a lakóterületi együttélés normáinak betartására legyen alkalmas. Nem alkalmas lakókörnyezeti integrálásra a zajos, bűzös, jelentős ügyfélforgalommal járó stb. problémás tevékenység, ezek megvalósítására erre a célra a közigazgatási területen kijelölt egyéb övezeteiben van lehetőség.

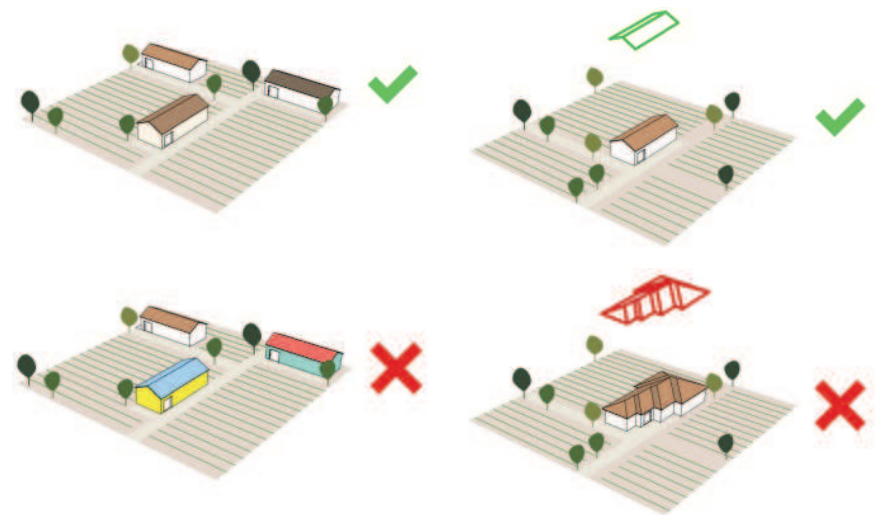
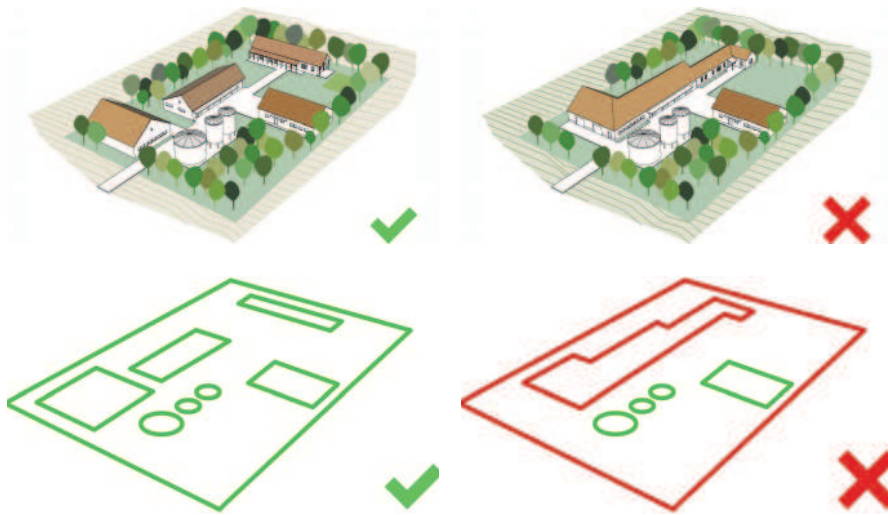
Ipari, gazdasági tevékenység céljára a település mezőgazdaságilag kevésbé értékes, alacsony termőképességű területeit kell igénybe venni, illetve meg kell vizsgálni a település barna-, illetve rozsdá övezeteinek hasznosíthatóságát.

Tapasztalt tervezőt vegyünk igénybe az elképzelésünk megvalósítására, aki a gazdasági létesítmények, ipari területek vonatkozásában megfelelő referenciával rendelkezik.

Az új gazdasági épület igazodjon volumene és kiterjedése vonatkozásában a környezetéhez. Fontos az illeszkedés vagy arányos illeszkedés.

Az ipari, gazdasági épületek többnyire a technológia, a racionalitás, a gazdaságosság által meghatározottak, azonban ezek a létesítmények is formálhatók, gazdagíthatók. Az előbbiek érvényesek a tömegformálásra, a lapos-, vagy magastető kiválasztására, homlokzati anyaghasználatra, a színekre stb.

Beregdaróc település gazdasági területein és tanyáin elsősorban nyeregtetős tetőforma alkalmazása a jó megoldás, mely a funkcióhoz igazítottan nyeregtetős (oldal) szárnyakat is tartalmazhat. A tornácosan kialakított épülettel a hagyomány is tovább vihető. A túlságosan tördelt vagy manzárdtetős tetőforma azonban nem illeszkedik a tájképbe.

A külterületeken, a telken található gazdasági, szociális és lakóépületek összevonása nem javasolható, ha azt a technológia nem indokolja. Pavilonos elrendezés javasolt.

A major, a tanyalakó funkciójú épületei a hagyomány szerinti formákat, színvilágot követve illeszkedik a külterületi tájba.

A külterületeken kiemelkedően fontos a szélvédelem, ezért a külterületi épületeket védendő sok fa telepítése szükséges, a kevés fa nem tudja ezt a szerepet betölteni.

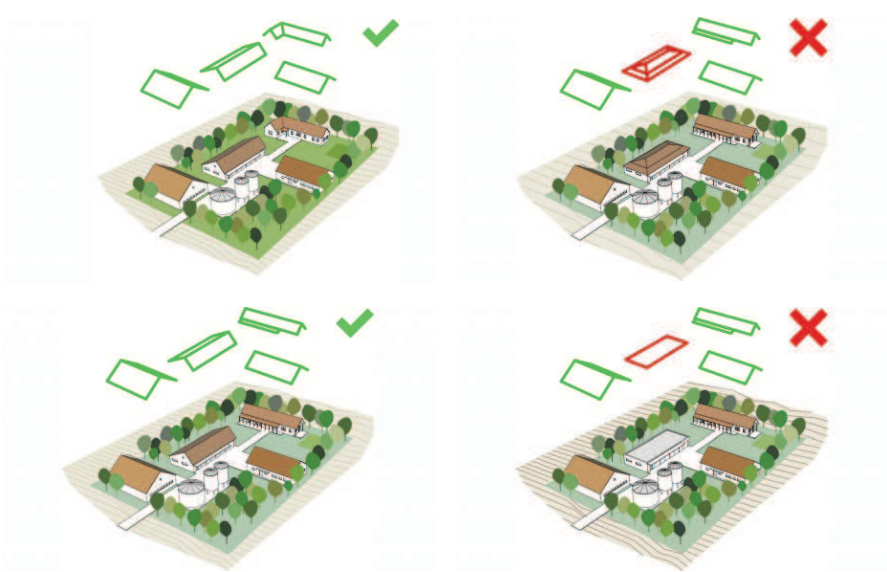
A telephelyek kialakításánál fordítsunk figyelmet a főépület utcafronti homlokzatának egyszerű építészeti gazdaságára, mely ez által igényessé teszi épületünket. Fontos szerep jut, kiemelt figyelmet kap az utcafronti kerítés, a porta, valamint a személy- és ipari kapuk, nem utolsó sorban a reklámfelületek, feliratok elhelyezkedése és kialakítása.

A fogadó övezet kialakításánál az igényes térburkolat, zöldfelület, reklámok szebbé teszi telephelyünket.

Az irodai funkcióval ellátott épületrészekkel kapcsolatosan a fizikai dolgozókat kiszolgáló helyiségek esetében az épületek igényesebb kialakítására törekedjünk. A szociális épületrész teljesen takarhatja az egyszerűbb karakterű épületrészt.

Az ipari, gazdasági épületeknél, létesítményeknél is fontos a zöldfelületek, fasorok, árnyékolók stb. alkalmazása.

A felsoroltak alkalmazása a meglévő nem különösebben esztétikus telephelyek esetében is alkalmazható a telephely arculatának gazdagítására, javítására, néhány esetben az épület, épületrész takarására.

AJÁNLÁSOK: BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Tanyák, majorok építésénél biztosítani kell a tájba illesztést megfelelő, lehetőleg pavilonos (nem tömbösített) telepítési koncepcióval, természetes tájba illő anyaghasználattal, egyszerű építészeti tömegformálással, magastetős kialakítással, a területen jellemző természetes anyagú fedési móddal.

Kerítések szükségessége esetén természetes, lehetőleg faanyagú megoldások a kedvezőek, fonott vagy egyéb természetes anyagú, illetve fa betétmezőkkel.

Meg kell ismerni és be kell tartani a védett területekre vonatkozó kezelési tervét, arculati ajánlásait.

Valamennyi alkalmazott eszközzel törekedni kell a tájkarakter megőrzésére, a növény-, és állatvilág indokolt védelmére, zavarásának, megváltoztatásának elkerülésére.

Bregdaróc település jelentős nagyságú külterületi termőföldjei hagyományosan szántóterületeként, gyümölcsösként hasznosítottak. Erre vonatkozóan a következő ajánlások érvényesek:

- A talaj, mint a növényzet egyik alapvető élettere, a legfontosabb természeti erőforrások közé tartozik, melynek védelme különösen fontos Magyarországon, mivel az ország területének kb. 50%-án szántóföldi művelés folyik. A mezőgazdasági művelés alatt álló területeken az intenzív talajművelés igen súlyos talajerózióhoz, talajtömörödéshez, a biodiverzitás csökkenéséhez, valamint a bemosódott növényvédőszer által a felszíni, felszín alatti vizek szennyeződéséhez vezethet.
- Olyan talajkímélő művelési módokat kell alkalmazni, amelyek a talaj erózió és defláció elleni védelmét, a talajszerkezet és -nedvesség megőrzését, a talaj szervesanyag tartalmának növelését, a talajélet védelmét célozzák meg. A talajerózió és a különböző művelési rendszerek összefüggéseit vizsgáló kutatási eredmények alapján elmondható, hogy a kímélő művelés világszerte hozzájárult a talajerózió csökkenéséhez.
- A természetközeli élőhelyek szomszédságában a természetvédelmi érdekeket szem előtt tartó hagyományos művelési módok, gazdálkodási formák részesítendőek előnyben. A mezőgazdasági szennyező források mennyiségét csökkentve hozzájárulhatunk a természetközeli élőhelyek megővéséhez.
- A helyi tájhasználatra jellemző művelési ágak megtartására és fejlesztésére, a hagyományos tájszerkezet megőrzésére, illetve visszaállítására kell törekedni.

Általánosságban elmondható, hogy a természeti állapot megőrzésére, illetve javítására kell törekedni.

Ösztönözni kell a hagyományos növényi kultúrák termesztését, valamint a biogazdálkodás megteremtését.

Általánosságban elmondható, hogy a természeti állapot megőrzésére, illetve javítására kell törekedni.

Ösztönözni kell a hagyományos növényi kultúrák termesztését, valamint a biogazdálkodás megteremtését.

A település külterületén, valamint a belterület határán a deflációra hajlamos homoktalajok megkötésére védőfásítás telepítése javasolt őshonos fafajok alkalmazásával, melyek jól bírják a szélsőséges időjárási viszonyokat (nyár, nyírfafajok, fűz félék, kocsányos tölgyek). A defláció és az erózió okozta káros hatások mérsékléséhez, megszüntetéséhez elsődleges a parlagon hagyott, kopár területek felszámolása és a művelésbe való bevonásuk.

Az idegenhonos invazív növényfajok, mint pl. a selyemkóró, aranyvessző fajok, bálványfa kiszorítják a természetes vegetáció elemeit, veszélyeztetik az őshonos fajok fennmaradását, ezért terjedésüket minél előbb meg kell állítani, állományait vissza kell szorítani a rendelkezésre álló eszközökkel (kaszálás, vegyszeres kezelés stb.).

Az állattartó telepek létesítése, korszerűsítése mellett, támogatandó a felhagyott állattartó telepek felújítása és üzembe helyezése.

6

JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Az arányos homlokzatszerkesztés, és a természetes anyaghasználat létfontosságú. A téglalburkolat és a vakolt falfelületek egymást váltva izgalmas homlokzati felületeket hoznak létre.

A modern, különleges középületek fontos hangulatteremtő elemei településünknek, jelzik, hogy lakói haladnak a korrallal, szeretik és használják az újdonságokat, támogatják a megújuló generációk helyben maradását. A hagyományos és a modern ilyen együttélése teszi Beregdarócot élő és élhető településsé minden lakója számára.

A fehér minimalizált homlokzat és a tetőcserépfedé, valamint a fából készült előtető és kis tároló, a sötét lábázat harmonikus képet mutat.

Javaslatok:

- Tetősíkban tökéletesen illeszkedő napelemek, színben, felületben is a lehető legkevésbé feltűnő megoldás.
- Jó megoldás lehet, a főépület megjelenést eredeti, tiszta mivoltában meghagyva, a napelemek az épület mögötti melléképületen kerüljenek elhelyezésre.
- A parabola antenna a lehető legeldugottabb helyen kerüljön elhelyezésre, például a kémény mögött kevésbé látható.
- A kémények épp úgy az épülethez tartoznak, mint a többi szerkezet, ne feledkezzünk hát el annak megtervezéséről! Figyeljük meg a környék kéményépítési hagyományait, ne használjunk tájidegen elemeket.
- A klíma kültéri egységet rejtett kialakítással, vagy a főépület mögött javasoljuk elhelyezni.
- Az épületek felújítása során komplex felújításra törekedjünk, tehát a homlokzat burkolással egy időben javasolt a nyílászáró csere és a tetőhéjazat cseréje is.

7

JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

A település arculatának kialakításában nagy szerepe van az utcák megjelenésének, küllemének is. Az utcaképet nagymértékben meghatározza a hirdetőtáblák, reklámfelületek megjelenésének módja. Ezeknek a tábláknak a célja elsősorban a figyelemfelkeltés, ezért sokszor élénk színekkel vagy túlzottan nagy méretű táblák kihelyezésével próbálják ezt elérni. Az információ közlését kreatív módon, a környezethez jobban illeszkedve is megtehetjük.

A település központi részein a reklámhordozók kihelyezésekor törekedjünk arra, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához, színeihez. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat.

Az egységesen megtervezett tájékoztató táblák a település arculatának pozitív megjelenését segítik. Az egyedien kialakított, fafaragott oszlopokon álló hirdetőtáblák, üdvözlőtáblák feldobják a településképet.

Az épület homlokzatán elhelyezett reklámfelületek, hirdetőtáblák, cégérek harmonizálnak az épülettel, színben válasszunk semleges árnyalatokat, földszíneket.

Az igényes, rendezett utcaképhez hozzátartozik az is, hogy hogyan jelennek meg a különböző feliratok, jelzések az épületek homlokzatán. A feliratok megtervezésekor törekedjünk a homlokzat színével harmonizáló betűszín választásra. A felirat stílusa, betűtípusa, sajátos kialakítása figyelemfelkeltő, magára vonzza a tekintetet.

Az egyedi készítésű utcanev táblák szintén emelik az adott utca képét. Nem javasoljuk a rikító, színben, anyagában és formájában nem odailő táblák használatát. Ajánlott a természetes alapanyagokból készült, az épület homlokzatával harmonizáló táblák kihelyezése.

Pozitív példák, egyedi ötlet alapján megvalósított utcanev táblák, házsámok, melyek feldobják az épület homlokzatát.

IMPRESSZUM

BEREGDARÓC KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

bregdaroc.hu

polgarmester@bregdaroc.hu

4934 Beregdaróc, Szabadság út 86/B

Telefon: 06-45-706-008

Polgármester: Pálinkás György

Főépítész: Dudás Ede István

dudas.ede1@t-online.hu

SZERKESZTETTE: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Liskány Tamás

SZÖVEG: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Liskány Tamás

FOTÓ: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Liskány Tamás

BORÍTÓ: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István

GRAFIKAI TERVEZÉS: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Liskány Tamás

BETŰTÍPUS: Titillium

Felhasznált irodalom:

muemlekem.hu objektumok, adatbázis kereső

wikipédia, a szabad enciklopédia

Készült Magyarország kormánya megbízásából a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan.

Építészeti útmutató ábrái: LECHNER Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

A 28. oldalon lévő fotók a természetbolond.hu és a wikipedia szabad enciklopédia képei.

A kézikönyvben felhasználásra került a Magyarszéphely Településképi Arculati Kézikönyv egyes szövegbetétje

Beregdaróc, 2017.

